

Prof. Małgorzata Warlikowska

dziedzina: sztuki plastyczne

Akademia Sztuk Pięknych im. E. Gepperta we Wrocławiu

Wydział Grafiki i Sztuki Mediów

dnia: 10.12.2022 r.

Wrocław

**Ocena dorobku artystycznego oraz rozprawy doktorskiej mgr. Aleksandry Firlinskiej
sporządzona w związku z przewodem doktorskim w dziedzinie sztuk plastycznych
w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne, wszczętym przez Radę Naukową Instytutu Sztuk
Plastycznych Wydziału Sztuki i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach
w dniu 24.04.2019**

Pani mgr Aleksandra Firlińska w 2005 r. ukończyła studia na Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego, na Wydziale Edukacji Wizualnej, broniąc tytuł magistra pracą: „Postać i Wnętrze”zestaw grafik oraz pracą pisemną pt: „Doświadczenie Kataklizmów społecznych XX w. a twórczość artystów (w grafice i malarstwie)” w pracowni prof. Tomasza Chojnackiego.

W latach 2012-2014 ukończyła studia podyplomowe na kierunku Edukacja Wczesnoszkolna i Wychowanie Przedszkolne na Wydziale Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego filii w Cieszynie.

W 2015 rozpoczęła studia doktorskie na Uniwersytecie Śląskim filii w Cieszynie na kierunku Malarstwo.

W latach 2006-2016 Pani Aleksandra prowadziła Studio Plastyczne „Migotka”, a od roku 2015 pracuje w Niepublicznym Przedszkolu Zdrowotno-Ekologicznym „Jacek i Agatka” w Cieszynie jako nauczyciel plastyki oraz dyrektor do spraw pedagogicznych.

Przez cały ten okres Aleksandra Firlińska zajmuje się działalnością artystyczną: bierze udział w sympozjach i penerach, wielu wystawach zbiorowych, prezentacjach rękodzieła, ma też na swoim koncie 10 wystaw indywidualnych (lista załączona w dokumentacji).

W 2016 oraz 2017 otrzymała nagodę : „Hit Targów – Produkt Przyjazny Dziecku” za projekt wzorów tkanin i współpracę z firmą „Mommy Mouse” na targach „Mother & Baby” w Warszawie.

W 2017 doktorantka dostała Wyróżnienie Burmistrza Miasta Cieszyna w uznaniu szczególnych zasług w pracy z dziećmi.

Na rok akademicki 2018/2019 wygrała Stypendium Doktoranckie z dotacji pro-jakościowej.

Ocena rozprawy doktorskiej

Rozprawa doktorska Pani mgr. Aleksandry Firlińskiej opatrzona jest tytułem „Obrazy utajone w przedmiocie”. Promotorem jest dr hab. Krzysztof Dadak, profesor Uniwersytetu Śląskiego filii w Cieszynie

Dysertacja dzieli się na dwa główne rozdziały. Rozdział I dotyczy założeń i inspiracji i zarazem umiejscawia jej sztukę wobec innych zjawisk artystycznych. W Rozdziale II doktorantka opisuje bezpośrednio własne realizacje artystyczne .

W pierwszej części poznajemy założenia pracy artystycznej, w których wiodącym wątkiem jest „pamięć osobista”. Jak pisze doktorantka: ” Pamięć, rozumiana jako zdolność do rejestrowania wrażeń zmysłowych i przechowywania obrazu własnej świadomości, to pojęcie bardzo subiektywne. Istota zależności człowieka z otaczającymi go przedmiotami oraz indywidualnego doświadczenia i postrzegania przestrzeni, była dla mnie fundamentalną refleksją i początkiem idei. Doświadczenie miejsca i historii zapisane w otaczających mnie przedmiotach uświadomiły mi lęk przed upływającym czasem, przed utratą pamięci, przed zapomnieniem. Zdaję sobie sprawę, że przemijanie i rozkład są naturalną kolejną rzeczy, są częścią rozwoju, ale ta świadomość wzbudza we mnie spore emocje. „¹

1 Dysertacja strona 7

Pani Aleksandra swoje spostrzeżenia dotyczące pamięci konfrontuje z takimi teoretykami jak: Marian Golka, Sławomir Kaprański czy Andrzej Nowicki. Sztuka wobec pamięci przybliżona również zostaje w cytatach z rozpraw Maurice'a Merleau-Ponty'iego czy Ignacego Witkiewicza. Wśród artystów odnajduje swoje inspiracje u Tadeusza Kantora, Sulbodh Gupta'y czy Mariji Vogelzang. Wszystko to umiejętnie i logicznie powiązane jest naprzemiennie z jej własnymi wspomnieniami i wstępnymi opisami realizowanych prac. Wśród wielu przytoczonych opowiadań uwagę najbardziej przykuwają wspomnienia „Babci Kuciovej”, które stają się często bezpośrednim impulsem do podejmowanych przez doktorantkę realizacji artystycznych.

Druga część dysertacji dotyczy konkretnych prac wchodzących w skład dzieła doktorskiego: „Przemijanie”, „Reminiscencja”, „Za dwie kromki chleba i dwa plasterki kiełbasy”, „Spektrum” i „Z Galerii 36,6”.

Pierwsze cztery prace to realizacje w technice emalii na gotowych metalowych naczyniach. Piąta praca „Z galerii 36,6” jest instalacją artystyczną łączącą w sobie malarstwo sztalugowe, performance, film i pośrednio emalię na przedmiocie. Praca ta spina /zamyka w całość aktywności Aleksandy Firlińskiej, która wyszła od tradycyjnego malarstwa aby poprzez technikę emalii i wiele innych oddać najdobitniej nurtujące ją tematy.

Spotkałam się z kilkoma pracami doktorskimi dotyczącymi pamięci – wszystkie one jednak dotyczyły pamięci deklaratywnej: semantycznej lub epizodycznej (klasyfikacja Squire'a). Praca doktorska Aleksandry Firlińskiej wyróżnia się na tym tle – nie stanowi kompendium wiedzy o pamięci lecz posiada wątek osobisty i rodzinny. Jest to próba uchwycenia wartości pamięci niedeklaratywnej, proceduralnej. Z natury rzeczy taka pamięć jest trudna do zwerbalizowania natomiast doktorantka z sukcesem stosuje do tego „język” sztuki. Sztuka Pani Firlińskiej jest zaangażowana społecznie, wielopoziomowa: łączy aspekt osobisty, biograficzny z historią rodziny i regionu Śląskiego. Odnajdujemy w jej realizacjach zapis historii ostatnich dziesięcioleci (od roku 1944). Biorąc pod uwagę, że głównym wątkiem są jej wspomnienia i „Babci Kuciovej” zarysowuje się motyw kobiet z ostatnich 80 lat. Poza oczywistą trudną sytuacją podczas wojny i lat powojennych, pojawia się też problem

stygmatyzacji kobiet szczególnie tych ambitnych. W rozdziale „Baba do garów” doktorantka przytacza jedną z korekt na malarstwie podczas studiów magisterskich : ”Ola, po co Ci to malarstwo, w końcu i tak wylądujesz przy garach.” Doktorantka z wrodzonym wdziękiem i poczuciem humoru ostatecznie rozprawia się z tym wspomnieniem w realizacji pod tym samym tytułem.

W całej pracy jest wyraźnie odczuwalna dyskrekcja i duży szacunek tak w podejmowanych tematach, jak i dla osób i nie ważne czy to wielcy artyści, teoretycy czy członkowie własnej rodziny. Tutaj przejawia się pozytywna osobowość doktorantki, co ma wpływ na sposób realizacji artystycznych : tematy smutne czy wręcz tragiczne potrafi przedstawiać bez nadmiernej martylogizacji . Przypomina mi swą postawą pogodzonych z losem joginów praktykujących zasady Karmy.

Na podstawie dokumentacji artystycznej widać nieustającą pracę nad rozwojem artystycznym, ciekawość nowych rozwiązań formalnych i technicznych, łatwość procedowania eksperymentów. Jej realizacje poparte są dużym doświadczeniem w używanych technikach. Dla poznania technik emalii doktorantka uczestniczyła w wielu sympozjach i warsztatach głównie na terenie Republiki Czeskiej. Także, aby poznać serigrafię, którą można transferować na metal przyjeżdżała na praktyki do mojej pracowni na Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu, a potem z dużym sukcesem praktykowała ją sama. Trzeba zwrócić także uwagę na inspirującą postawę promotora dr hab. Krzysztofa Dadaka, który nie tylko nie blokuje nowych i dość nietypowych rozwiązań wokół-malarskich doktorantki, ale jeszcze zachęca do poszukiwań, sam będąc świetnym specjalistą z dziedziny emalii. Aleksandra Firlińska jest też zaangażowanym propagatorem sztuki szczególnie wśród dzieci i młodzieży. Ma wieloletnie doświadczenie w tym zakresie wraz z artoterapią, którą praktykuje w swoim miejscu pracy. Doktorantka chętnie podejmuje obowiązki organizatorskie, do czego ma wyjątkowy dar wzmocniony łatwością w komunikacji międzyludzkiej.

Konkluzja

Część artystyczna i pisemna pt.: „Obrazy utajone w przedmiocie” tworzy spójną, uzupełniającą się całość, wnosi nowe spojrzenie na problem przedstawiania pamięci w formie wizualnej . Całość spełnia wymogi innowacyjności i wnosi znaczący wkład w rozwój dyscypliny sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki. Także dorobek organizacyjny, dydaktyczny/pedagogiczny i popularyzatorski jest na wysokim poziomie wymaganym w przewodzie doktorskim. Po wnikliwym zapoznaniu się ze wszystkimi przekazanymi materiałami: pracą pisemną i dokumentacją, stwierdzam, że zgodnie z obowiązującymi procedurami , które określone są w ustawie z dnia 14 marca 2003 roku [w:] Dz. U. Art. 13 nr 65, poz. 595 i póź. zm., popieram nadanie stopnia doktora sztuki Pani mgr Aleksandrze Firlińskiej w przewodzie doktorskim w dziedzinie sztuk plastycznych, dyscyplinie sztuki piękne, wszczętym przez Radę Naukową Instytutu Sztuk Plastycznych Wydziału Sztuki i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.



Prof. Małgorzata Warlikowska